

Handläggare
Hamlin Ingela

Datum
2017-10-09

Diarienummer
UBN-2017-0560

Utbildningsnämnden

Skolinspektionens tillsyn i Uppsala kommun, Västra Stenhagen grundskola

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lämna svar på Skolinspektionens föreläggande enligt bilagt förslag.

Bakgrund

Skolinspektionen har under våren 2017 genomfört regelbunden tillsyn av samtliga skolformer i Uppsala kommun. Tillsyn på skolnivå har också genomförts i ett urval av skolor. För Västra Stenhagen har Uppsala kommun fått förelägganden om extra anpassningar och särskilt stöd samt om trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Föredragning

Bifogat finns ett förslag till svar på de förelägganden som Skolinspektionen har lagt.

Av svaret framgår att åtgärder har vidtagits både när det gäller kompetensutveckling, nya rutiner och anpassningar i organisationen för att avhjälpa bristerna.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Handläggare
Ingela Hamlin

Datum
2017-10-09

Diarienummer
UBN-2017-0560

Skolinspektionen

Svar avseende Västra Stenhagen grundskola

Skolinspektionens tillsyn i Uppsala kommun 2017-06-28 Dnr 43-2016:11004

Västra Stenhagenskolan initierade under läsåret 2016/2017 ett omfattande arbetsmiljöarbete utifrån signaler om arbetsmiljöproblem och sjukskriven personal vilket framfördes vid Skolinspektionens tillsynsbesök. I det arbetet togs en handlingsplan fram och en kartläggning i form av intervjuer med samtlig personal genomfördes. All personal har varit delaktig i arbetet med att ta fram åtgärdsförslag till och följa upp arbetet med handlingsplanen. Vissa av bristerna sammanfaller med Skolinspektionens konstaterade brister varför också åtgärderna i vissa fall är liknande. Detta ger utvecklingsarbetet ytterligare bärkraft och sammanhang. Nedan presenteras specifika åtgärder utifrån Skolinspektionens föreläggande inom respektive område.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Uppsala kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara form tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen

Åtgärder

- Se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Följande åtgärder vidtas på Västra Stenhagenskolan:

Skolan stärker arbetet kring extra anpassningar och särskilt stöd med avseende på rutiner, resurser, organisation och kompetens. Ett övergripande mål i skolans verksamhetsplan för läsåret 2017/2018 är att säkra en effektiv elevhälsoprocess.

Skolans elevhälsoplan som beskriver rutiner kring elevhälsoprocessen har reviderats och förenklats. I skolans elevhälsoplan redovisas först den aktuella lagstiftningen. därefter sammanfattas ärendegången på följande sätt:

- 1) En elev i behov av stöd uppmärksammas

- 2) Extra anpassningar görs i den ordinarie undervisningen och dokumenteras i Unikum.
- 3) Extra anpassningar utvärderas och vid behov i samråd med spec.ped/spec.-lärare och lärarlaget. Vårdnadshavare hålls uppdaterade.
- 4) Om behoven efter bestämd tid kvarstår, anmäls ärendet till EHT på blankett ”Anmälan – särskilt stöd”.
- 5) Behovet av särskilt stöd utreds genom kartläggning och analys och utifrån utredningen fattas beslut om att upprätta åtgärdsprogram eller ej.

Skolan utökade under våren den specialpedagogiska kapaciteten på skolan från 1,5 heltidstjänster specialpedagog/speciallärare till 2 heltidstjänster. Denna utökning trädde i kraft först i början av april och hade vid Skolinspektionens tillsyn i slutet av april inte hunnit få effekt. Sedan dess har skolan utökat med ytterligare 50 % specialpedagog, dvs. skolan har sammanlagt 2,5 heltidstjänster specialpedagog/speciallärare vilket motsvarar en utökning på 1 heltidstjänst för samma antal elever jämfört med hösten 2016. Detta ger förutsättningar för att göra kvalificerade utredningar av elevers behov av särskilt stöd. Skolans specialpedagoger/speciallärare har på delegation möjlighet att fatta beslut om åtgärdsprogram och har uppdelat ansvar för detta för årskurs 1-3, 4-6 respektive 7-9. Elevhälsoteamets (EHT) samlade kompetens gör utredningar av elevers behov av särskilt stöd. Ambitionen är att anmälningar om särskilt stöd ska kunna utredas och återkopplas från ett lärarlagsmöte till ett annat.

Skolledningen ansvarar för att följa upp att varje anmälan kring särskilt stöd har utretts. Skolledningen har förändrat skolans organisation från stadiindelade arbetslag till i huvudsak årskursvisa lärarlag samt ämneslag. I lärarlagen ingår mentorerna för en årskurs och en representant från EHT. Lärarlagens huvudsakliga uppgift är att arbeta förebyggande och främjande. De träffas varannan vecka och går igenom extra anpassningar, anmälningar om särskilt stöd samt insatser mot kränkande behandling. Med en representant från EHT med i lärarlaget stärks samarbetet mellan lärare och EHT och ärendegången blir tydligare och snabbare. De ärenden som gäller anmälan om särskilt stöd återkopplas efter utredning med ett beslut om att upprätta åtgärdsprogram eller inte. Elevhälsoteamet träffas varje vecka och mötena är öppna för samtlig personal att delta i till exempel för att konsultera kring eller diskutera ett specifikt elevärende.

Extra anpassningar dokumenteras från höstterminen 2017 i skolans lärplattform, UNIKUM, i en särskild modul. Varje termin följs dokumentationen upp. De extra anpassningarna utvärderas och även utvärderingen dokumenteras i Unikum. I UNIKUM görs avstämningar kring elevernas måluppfyllelse och om någon elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska nås signalerar systemet att en insats krävs. Motsvarande dokumentation för särskilt stöd i form av utredning av behov av särskilt stöd, beslut om att upprätta åtgärdsprogram och utvärdering av åtgärdsprogram finns i skolans elevjournalssystem ProReNata. Med denna systematik säkras skolan att ärendegången kring extra anpassningar och särskilt stöd följs. Skolan har vidtagit insatser av kompetensutvecklande karaktär. Insatserna syftar till att stärka det förebyggande arbetet i form av extra anpassningar och inkluderande arbetssätt. Ett inkluderande arbetssätt kan till exempel handla om att med gemensamma extra anpassningar

skapa förutsättningar för fler elever att lära sig inom ramen för den ordinarie klassrumsundervisningen.

Ämneslagen arbetar med utvecklingsuppdrag med utgångspunkt från Skolverkets Lärportal. Det sker under läsåret ett kollegialt lärande med utgångspunkt i modulen ”Specialpedagogik – Inkludering och delaktighet”. Utöver detta deltar flera medarbetare i kompetensutvecklande insatser såsom Specialpedagogiskt forum, Skolportens temadag inkludering och kartläggning av läs- och skrivsvårigheter. Samtlig personal har i augusti fått ta del av en föreläsning från en skola med ett NPF-certifierat arbetssätt, vilket följs upp under hösten med ett studiebesök på plats. Samtlig personal har också under hösten tagit del av en fortbildning kring det kompensatoriska verktyget Inläsningstjänst. I lärarlagen har EHT haft en presentation kring arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd utifrån Skolverkets allmänna råd. Målet med insatserna är att ge personalen fler konkreta redskap för att arbeta med både extra anpassningar och särskilt stöd.

Skolledningen har det yttersta ansvaret för att säkerställa att åtgärderna ovan ger önskad effekt. Skolledningen följer regelbundet upp elevernas kunskapsutveckling, både genom samtal med skolans personal och via skolans lärplattform UNIKUM, liksom att det finns dokumenterade insatser i form av extra anpassningar och/eller särskilt stöd i de fall elever riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska nås. Skolledningen leder elevhälsoteamets arbete och följer tillsammans med personalen i EHT varje vecka att processerna i lärarlag och elevhälsoteam fortlöper smidigt, det vill säga att ärenden följer den uppsatta ärendegången utan fördröjningar. De första utvärderingarna denna termin har visat att personalen bedömer åtgärderna som effektiva.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Uppsala kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till alla lärare anmäler samtliga händelser där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten till rektorn. Rektorn ska därefter anmäla till huvudmannen. Detta för att huvudmannen ska kunna utreda förhållandena och vidta åtgärder så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och som är fri från kränkande behandling (5 kap. 3 § och 6 kap. 10 § skollagen).”

- Se till att utarbeta rutiner som beskriver hur lärare och övrig personal ska agera när det inte råder studiero eller när elever inte följer ordningsreglerna samt se till att alla lärare är införstådda med och följer rutinerna (5 kap. 3 och 6 g skollagen).”

Följande åtgärder vidtas på Västra Stenhagenskolan:

Västra Stenhagenskolans arbete mot kränkande behandling beskrivs först och främst i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Vidare har skolan utarbetade ordningsregler samt en ”konsekvenstrappa”. Eleverna har varit delaktiga i arbetet med skolans

ordningsregler genom elevråd och klassråd. Både elever och personal är delaktiga i arbetet med skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

I mars genomförde eleverna en enkät utifrån SKL:s elevenkät. Elevrådet genomförde tillsammans med personal på skolan en trygghetsvandring i maj. Resultaten i elevenkäten har återkopplats klassvis och mentor har samlat in förslag på förbättringar som har rapporterats till skolledning och kurator. Personalen analyserade resultatet av elevenkäten i juni med avseende på framgångsfaktorer och förbättringsåtgärder. Detta underlag ligger till grund för planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Rutin för anmälan till rektor och anmälan till huvudman presenterades för samtlig personal 29/8 och 29/9. En uppföljning av hur dessa rutiner fungerar är inplanerad i november. Kurator har på delegation att anmäla till huvudmannen. Skolledningen har tydliggjort att ingen värdering av kränkande behandling utöver den enskildes upplevelse får ske, samt att anmälan av kränkande behandling alltid prioriteras.

Skolan har omorganiserats i lärarlag bestående av mentorer för en årskurs och representanter från EHT. De arbetar med att förebygga, utreda och följa upp kränkande behandling. Under läsåret pågår ett arbete utifrån Skolverkets lärplattform och modulen ”Skolans värdegrund – Främja likabehandling” i lärarlagen under ledning av personal från EHT. Det syftar till att hålla arbetet med ett gemensamt förhållningssätt igång och praktisknära. Skolledningen ser det som en viktig del i att motverka kränkande behandling.

Skolledningen har under hösten vidtagit ett antal specifika åtgärder för att skapa studiero och motverka kränkande behandling. Vid tjänstefördelning har klasser med lägre grad av upplevd studiero särskilt beaktats. Det innebär bland annat att flera lektioner har bemannats med ytterligare vuxna eller särskilt erfaren personal.

Skolan har utökat antalet rastvärdar. All personal är schemalagd att vara ute på raster. Under våren genomfördes en trygghetsvandring i skolan för att kartlägga trygga och otrygga platser i skolan. Utifrån detta underlag är rastvärdspersonal på platser där det finns ett stort behov av vuxennärvaro. Skolledningen ser detta som en viktig förebyggande åtgärd.

Skolan arbetar med ett gemensamt förhållningssätt utifrån lågaffektivt bemötande. Kompetensutvecklande insatser är inplanerade för all personal under hösten, dels med skolpsykologen och med stöd från huvudmannens Konsultativt stöd. Skolledning och personal bedömer att detta är viktigt för att både förebygga och hantera beteendesvårigheter. Som en specifik åtgärd handleder Konsultativt stöd personal som undervisar klasser där det förekommer beteendesvårigheter hos elever.

Skolan har infört bestämda sittplatser i klassrummen för samtliga klasser och undervisningsgrupper. Skolledningen har informerat elever och vårdnadshavare om vårt arbete med mobilfria lektioner. Skolan håller öppet på fritidsgården under raster för att erbjuda elever meningsfulla rastaktiviteter och skapa trygghet.

Skolan har haft en uppföljning av studiero under september i form av intervjuer med elever från samtliga klasser. Utifrån dessa intervjuer kommer specifika åtgärder att planeras för respektive klass för att förbättra studieron ytterligare.

Skolan har flyttat om några klasser i lokalerna för att förebygga situationer där kränkningar tidigare har uppstått och har i stor utsträckning infört schemalagda hemklassrum. Skolledningen har aktualiserat och sett över den gemensamma undervisningsprocessen tillsammans med alla lärare. I denna process beskrivs stödstrukturer kring hur lektioner inleds, genomförs och avslutas. Strukturerad undervisning är en viktig förutsättning för studiero. Undervisningsprocessen följs upp i samband med lektionsbesök under oktober och november. Skolan arbetar tillsammans med SSP (skola, socialtjänst och polis) inom kommun. SSP påbörjande under slutet av vårterminen en insats med vårdnadshavare till elever som uppvisade ett utmanande beteende i en klass. Denna insats är inplanerad att följas upp under höstterminen i oktober. Skolan har schemalagt gemensam mentorstid på måndag morgon för att bedriva ett gemensamt värdegrundsarbete.

Skolans mål med de vidtagna åtgärderna är att de ska bidra till att avhjälpa de brister som Skolinspektionen har påtalat utifrån sitt tillsynsbesök. Samtlig personal har i olika forum kommit med förslag på förbättringsområden. Eleverna har också varit delaktiga inom flera områden. Skolledningen ansvarar för att följa upp att åtgärderna får avsedd effekt, både löpande, vid större avstämningar och inom ramen för kommungemensamma uppföljningar såsom Elevenkäten (SKL:s 7 frågor). De första utvärderingarna denna termin visar på att personalen upplever att de åtgärder som har hunnit genomföras är effektiva.

För utbildningsnämnden

Caroline Hoffstedt
Ordförande

Lars Niska
Nämndsekreterare

PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

Förskoleklass Grundskola Fritidshem	Västra Stenhagenskolan skola fsk-9 och fritidshem Adress: Herrhagsvägen 8, 75267 Uppsala Telefon expedition: 018-7278825 e-postadress: theresa.gustafsson@ uppsala.se Planen avser verksamheterna förskoleklass, grundskola 1-9 och fritidshem
Ansvarig för planen	Alper Yilmaz, rektor Tel: 018-7278810 epost: alper.yilmaz@ uppsala.se
Planens giltighetstid:	2017-10-06-2018-06-15

SYFTE OCH INNEHÅLL

Syftet med arbetet mot diskriminering och kränkande behandling är att skydda barn och elever mot kränkningar av deras värdighet. Planens funktion är att förebygga och förhindra att kränkningar förekommer genom att beskriva konkreta åtgärder och ha tydliga rutiner. Planen är en dokumentation av det arbete som bedrivs löpande samt utgångspunkt för uppföljning, utvärdering och utveckling. Planen är därmed en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Planen är även ett verktyg att använda sig av då diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling uppstår i verksamheten, genom att den beskriver vilken arbetsgång som ska följas i sådana situationer, hur utredningar och åtgärder ska dokumenteras och följas upp.

UTVÄRDERING AV ÅTGÄRDER ENLIGT FÖREGÅENDE PLAN

Utvärderingen av hur åtgärderna i föregående års plan har genomförts är utgångspunkten för den nya planen.

Föregående periods åtgärder	Målet med åtgärden/önskvärd effekt	Effekt/hur blev det
Varje lärare ska genomföra två temaarbeten, kopplat till värdegrund, med sin elevgrupp. Syftet ska vara klart formulerat och presenteras på ett tydligt sätt för eleverna.	Ökad trygghet genom värdegrundsarbete under hela skoldagen.	Har fungerat i enstaka fall.
Arbetsgången vid kränkningar ska revideras och göras mer överskådlig och lättillgänglig. Formulär vid dokumentation av kränkande behandling ska revideras. Mentorerna förutsätts vara välbekanta med planen för att kunna arbeta med den med eleverna.	Tydliggörande av arbetsgång och rutiner gällande kränkande behandling.	Arbetsgången är reviderad, mer överskådlig och lättillgänglig. Vid terminsstart blev arbetsgången presenterad för all personal på skolan. Vi använder oss enbart av kommungemensamma blanketter vid anmälning och utredning av kränkning. Planen mot diskriminering och kränkande behandling, samt blanketterna finns i mappen "Elevhälsa" på G: Även detta har illustrerats för all personal. Kränkningar har en egen punkt i dagordningen i lärarlagen två gånger i månaden.

<p>En HBTQ-ambassadör utses i elevhälsoteamet.</p> <p>Fortsatta föreläsningar för klasser på mellan- och högstadiet med både extern och intern föreläsare.</p> <p>Uppföljande samtal i klasser utifrån eventuella frågeställningar som dykt upp i samband med föreläsningarna.</p>	<p>Ökad trygghet genom ett övergripande arbete och fokus kring mångfald på skolan</p>	<p>HBTQ-ambassadörer finns i EHT, alla har gått en gemensam utbildning. Externa föreläsare har varit väldigt uppskattade på skolan och detta kommer att fortgå framöver.</p>
<p>Fasta rutiner med tydliga aktivitetsscheman.</p> <p>Färre personalbyten under dagen. Foton på personalen samt schema vilka som arbetar för att förtydliga för elever och vårdnadshavare.</p> <p>Nolltolerans mot fula ord genom att förstärka värdegrundsarbetet och att snabbt återkoppla till hemmet.</p>	<p>Öka tryggheten på fritidshemmet</p>	<p>Fritidshemmet mailar ut aktivitetsscheman till vårdnadshavare varje vecka. Färre personalbyten under dagen foton på personalen finns.</p> <p>Fritidshemmet har ett schema kopplat till läroplanen där elever skriver upp sig på önskad aktivitet, vilket skapar tydlighet för både elever, vårdnadshavare och personal. Snabb återkoppling till hemmet sker vid kränkningar.</p>

Medverkade barn/elever/personal i arbetet och i utvärderingen och upprättande av planen?

Ja

Nej

Om nej, varför?

FRÄMJANDE ARBETE

Det främjande arbetet handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Syftet är att skapa en trygg förskole- och skolmiljö och förstärka respekten för allas lika värde. Arbetet med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till alla elever och genomförs utan att det föranleds av något särskilt identifierat problem i verksamheten.

Skolans prioriterade insatser

Områden

1. Kränkande behandling
2. Diskrimineringsgrunderna (Kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).
3. Trygghet och studiero

Insats, områden som berörs	Verksamhetsform	Mål att uppnå/ önskvärd effekt	Ansvar/person	Tidsplan	Uppföljning, när och hur
Föreläsningar för elever, t ex HBTQ, antirasism. Område 1-2	Grundskola	Stärka eleverna och deras medvetenhet om alla människors lika värde.	EHT	Läsår 17/18	Vt-18 SKL7
Gemensam mentorstid. Område 1-3	Grundskola	Ett skolgemensamt värdegrundsarbete.	Mentorer och EHT	Läsår 17/18	Vt-18
Klassråd/elevråd/matråd. Område 1-3	Grundskola	Öka elevernas inflytande i skolan.	Skolledning, mentorer, undervisande lärare och skolköket	Läsår 17/18	Vt-18 SKL7
Föreläsningar för all personal, t ex lågaffektivt bemötande. Område 1-3	Grundskola/ fritidshem	Ett skolgemensamt förhållningssätt och värdegrundsarbete	All personal	Läsår 17/18	Vt-18
Faddergrupper. Område 1-3	Grundskola, fritidshem	Främja och stärka relationer mellan årskurserna.	Mentorer och undervisande lärare	Läsår 17/18	Vt-18 SKL7
Organiserad rastverksamhet. Område 1-3	Grundskola, fritidshem	Öka trygghet, relationsbildande	Rastvärdar	Läsår 17/18	Löpande SKL7
Implementering av Planen mot diskriminering och kränkande behandling. Område 1-3	Grundskola, fritidshem	Stärka elevernas uppfattning om skolans värdegrund och deras medvetenhet om alla människors lika värde. Främja, stärka relationer mellan årskurserna och öka tryggheten.	All personal	Läsår 17/18	Löpande SKL7
Samtliga lärare följer ett gemensamt tydligt mönster för start, genomförande och avslut av varje lektion. Område 3	Grundskola	Ökad trygghet och studiero.	Undervisande lärare	Läsår 17/18	Löpande
Samarbete med SSP (skola, socialtjänst och polis). Område 1-3	Grundskola/ fritidshem	Ökad trygghet.	EHT	Läsår 17/18	Löpande

UNDERSÖKNING AV RISKER

Syftet med undersökningen är att upptäcka om det förekommer diskriminering, repressalier, trakasserier och kränkande behandling samt eventuella risker för diskriminering, repressalier, trakasserier och kränkande behandling och andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten. De problem- och riskområden som identifieras i verksamheten ligger till grund för planeringen av de åtgärder som ska genomföras. Undersökningen omfattar såväl förekomsten av diskriminering, repressalier, trakasserier och kränkande behandling som en översyn av den egna organisationen på såväl individ-, grupp- och verksamhetsnivå.

Områden som berörts i undersökningen

1. Kränkande behandling
2. Diskrimineringsgrunderna (Kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).
3. Trygghet och studiero

Redovisning av hur periodens undersökning har gått till och hur personalen och eleverna har medverkat

- A. En trygghetsvandring med karta över skolan har genomförts där alla elever i skolan under ledning av elevrådet markerar platser som upplevs som otrygga. Kurator och biträdande rektor analyserar, sammanställer och följer upp resultatet.
- B. Enkätsvaren från SKL används för att se vilka risker som kan identifieras.
- C. Intervjuer gällande elevers upplevda studiero med två elever i varje klass.
- D. En normkritisk vandring har genomförts i skolan, med elever i åk 6.
- E. Svaren från Skolinspektionens enkät 2016.

Redovisning av undersökningens resultat

- A. Merparten av elever som fyllde i trygghetskartan upplevde skolan som trygg. Det fanns dock några platser som upplevdes otrygga av en del och några av dem handlade om rasterna, men också när man förflyttade sig i delar av skolan. De platser som utmärkte sig som otrygga var flertalet av kapprummen, matsalen samt idrottshallen/omklädningsrum.
- B. Resultaten av SKL- enkäterna från samtliga årskurser visar en nedåtgående tendens jämförelsevis med läsåret innan. De frågor som har fått högst positiv respons är om eleverna känner sig trygga i skolan, samt om lärarna i skolan hjälper eleverna i skolarbetet om eleverna behöver det. Den frågan med lägst upplevd tillfredsställelse gällde elevernas nyfikenhet till att lära sig mer. De kommungenomsnittliga siffrorna visar samma som resultatet från Västra Stenhagenskolan, med andra ord att de flesta eleverna känner sig trygga i Uppsala kommuns grundskolor. Samtidigt som många elever upplever att de inte blir nyfikna av skolarbetet.

För exakta siffror från SKL, se bilaga 1.

- C. Intervjuernas resultat visade att det i vissa klasser råder bättre studiero än i andra. Den upplevda studieron skiljde sig bland eleverna och vissa klassammansättningar och berodde även på vilket ämne eleverna syftade på.
- D. Den normkritiska vandringen gjordes för att medvetandegöra existerande normer. Vandringen visade att det förekommer tjej- och killnormer vid toaletter och omklädningsrum på skolan i form av skyltar.
- E. Skolinspektionens enkät 2016 visar att vårdnadshavarna i förskoleklass upplevelse av trygghet och skolans arbete mot kränkningar låg under kommungenomsnittet. I enkäten för elever i årskurs 5 ligger svaret för samtliga indikatorer kring eller över kommungenomsnittet angående trygghet. Dock ligger andelen positiva svar något under gällande att elever på skolan respekterar varandra. Svaren från elever i årskurs 9 visar ett högre resultat, i vissa fall avsevärt högre, än kommungenomsnittet och samtliga medverkande skolenheter årskurs 9.

ANALYS AV RESULTAT

Trygghetskarta

En anledning till upplevd bristande trygghet i matsalen kan vara att få i personalen är tillgängliga där, samt att lokalen som sådan är relativt öppen och därmed är det många människor som rör sig i det området och att det då också lätt blir hög ljudvolym.

Att kapprum kan upplevas otrygga kan även det bero på bristen på synliga vuxna. Förflyttningar mellan lektioner är i viss utsträckning ett moment som kan upplevas otryggt.

Idrottshallen och framförallt omklädningsrum är en speciell miljö, då eleverna ska byta om och duscha tillsammans. Denna plats är problematisk för de vuxna på skolan att ha koll på vad som händer, utan att kränka elevernas integritet. Här är bristen på synliga vuxna ett faktum.

SKL-enkät

En orsak till sjunkande resultat kan vara att förutsättningarna för att svara på SKL-enkäten har sett olika ut. En del formuleringar i frågorna kan tolkas olika. Språkförbristningar kan också vara en bidragande orsak. Alla elever fyllde inte i enkäten på samma villkor. Vissa klasser gjorde den tillsammans med sin mentor, andra inte.

En bidragande orsak till resultatet inte ökat mer kan vara att värdegrundsgruppen för elever inte har varit aktiv under läsåret. Där fick eleverna vidareutbildning i värdegrundsarbete och de förde sina kunskaper vidare till elever i sina klasser. Elevrådets arbete har utvecklats ytterligare under året och klasserna 1-9 finns representerade. Skolan har tidigare arbetat med värdegrundskalendariet som sträcker sig över hela läsåret. Lärare upplevde det som stelt och för styrt vilket innebär att det var svårt att i realiteten arbeta på detta sätt.

Resultaten från SKL har diskuterats i personalgruppen och återkopplats till respektive klass av mentor. Eleverna har då haft möjlighet att komma med förslag på förbättringar som skolan kan göra. Ett förslag var att i största möjliga utsträckning ha hemklassrum.

Trygghet och studiero

De goda resultaten gällande studiero kan vara ett resultat av arbetet med undervisningsprocessen som pågått under flera år där lärare följer ett tydligt mönster för start, genomförande och avslut av varje lektion. Ordningsreglerna är få men tydliga och det kan också ha gett effekt. Att det råder olika mycket studiero i klasserna kan till exempel bero på elevsammansättningar, antalet elever i undervisningsgruppen och det pedagogiska

ledarskapet i klassrummet. På elevrådsmöten har det framkommit att eleverna vill att Unikum uppdateras oftare så att elever, vårdnadshavare och undervisande lärare får aktuell information rörande kunskapsresultaten.

Normkritisk vandring

Skolan behöver arbeta mer aktivt med att förbättra vissa delar av verksamheten. Traditionell könsfördelning lever bitvis kvar, som till exempel pojk- och flicktoalett, istället för elevtoalett.

Skolinspektionens enkät

Vid en uppföljning med vårdnadshavare i förskoleklass visade det sig att de positiva resultaten sjunkit något, detta berodde på sjukskrivningar i personalgruppen. Detta förändrades i och med att personalgruppen stabiliserade sig. Angående svaren i årskurs 5 analyserar vi att det kan bero på en oro i klassen då de hade haft många olika vikarier. Gällande resultaten i årskurs 9 att det fanns en sammanhållning i gruppen och eleverna har i stor utsträckning haft samma lärare under sin högstadietid.

FÖREBYGGANDE INSATSER

Mot bakgrund av föregående års utvärdering, undersökningen och analysen ska de förebyggande och främjade åtgärder som skäligen kan krävas vidtas. Syftet är att avvärja risker för diskriminering, repressalier, trakasserier och kränkande behandling. Åtgärderna tar sikte på att minimera risken för diskriminering och kränkande behandling m.m. och utgår från identifierade riskfaktorer. De konkreta åtgärder som planeras utgår från den undersökning som gjorts.

Konkreta förebyggande insatser utifrån årets undersökning och utvärderingen av föregående års plan

Insats	Verksamhetsform	Mål att uppnå/önskvärd effekt	Ansvar/person	Tidsplan	Uppföljning när och hur
Lärare behöver fortlöpande uppdatera elevernas framgång i Unikum, som ska vara skolans kommunikationsväg.	Grundskola	Göra nuläget tydligare för eleverna.	Undervisande lärare	Läsåret 17/18	Vt-18 SKL7
Överlämningar av elever som kommer och veta vilka behov de har.	Grundskola	Öka tryggheten för eleverna.	EHT, mentor	Läsåret 17/18	Vt-18 SKL7
Fasta placeringar under lektionstid och schemalagda hemklassrum.	Grundskola	Ökad trygghet och studiero genom minskad förflyttning under mellan lektioner.	Undervisande lärare	Läsåret 17/18	Löpande
Ökad bemanning och/eller särskilt erfaren personal.	Grundskola	Ökad studiero.	Skolledning	Läsåret 17/18	Vt-18
Lärarna och EHT är organiserade i lärarlag som diskuterar elevhälsa samt arbetar med att förebygga, utreda och följa upp kränkande behandling.	Grundskola/ fritidshem	Öka tryggheten och studieron.	EHT, mentorer, undervisande lärare	Läsåret 17/18	Löpande
Fortsatt arbete i kollegiet och med eleverna kring gemensamma regler och förhållningssätt.	Grundskola/ fritidshem	Öka tryggheten och stärka värdegrundsarbetet.	All personal	Läsåret 17/18	Vt-18 SKL7
Handledning för undervisande lärare, utfös av Konsultativt stöd.	Grundskola	Ökad studiero.	Undervisande lärare	Läsåret 17/18	Vt-18
Elev- och klassråd behöver utvecklas och deras betydelse lyftas upp.	Grundskola	Öka elevernas inflytande i skolan.	Skolledning, mentorer, undervisande lärare och skolköket	Läsåret 17/18	Vt-18 SKL7
Ökad personalnärvaro i skolans lokaler, s.k. rastvärdar även bland de äldre eleverna.	Grundskola	Öka tryggheten för eleverna.	All personal	Läsåret 17/18	Vt-18 SKL7
Ökad personalnärvaro i matsalen.	Grundskola/ fritidshem	Öka tryggheten för eleverna.	All personal	Läsåret 17/18	Vt-18 SKL7
Ökad vuxennärvaro i omklädningsrummen före	Grundskola/	Öka tryggheten för eleverna.	Undervisande lärare	Läsåret	Vt-18

och efter idrottslektionerna.	fritidshem			17/18	
Stöd av SSP till specifika elev- och föräldragrupper.	Grundskola	Öka tryggheten och stärka värdegrundsarbetet.	Skolledning, mentorer, vårdnadshavare	Läsåret 17/18	Ht-17

ATT UPPTÄCKA, ANMÄLA OCH ÅTGÄRDA DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

Se Utbildningsförvaltningens rutin för anmälan och handläggning av kränkande behandling och definitioner och begrepp ur Allmänna råd (<https://insidan.uppsala.se>)

Rutiner – information till barn, elever och vårdnadshavare om hur de ska anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Om en elev blir utsatt för kränkande behandling tas kontakt med mentor av elev eller vårdnadshavare. Anmälan om kränkande behandling och trakasserier eller sexuella trakasserier som lämnas av barn, elev eller vårdnadshavare eller motsvarande via www.uppsala.se och <http://synpunkterklagomalskola.uppsala.se/> registreras och vidareförmedlas till rektor.

Rutiner för personalens respektive chefs skyldighet att anmäla

Om en personal på skolan får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska det anmälas till mentor. Mentor anmäler i sin tur ärendet till kurator och rektor. I vissa fall kan även den som får kännedom om kränkningen anmäla direkt till rektor. Rektor anmäler kränkningen till huvudmannen.

Rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation avseende diskriminering och kränkande behandling

En utredning som allsidigt belyser vad som hänt och som omfattar både den eller de som kan ha utfört kränkningen och det som har blivit utsatt måste göras. Utredningen ska innehålla en analys av orsakerna till de inträffade och ge tillräcklig information för en bedömning av vilka åtgärder som måste vidtas för att trakasserier eller kränkningar inte ska inträffa igen.

Den samlade dokumentationen av alla ärenden i en verksamhet ger en kartbild av hur det ser ut i fråga om kränkningar och trakasserier på den enskilda förskolan eller skolan. Den kunskapen kan sedan användas för att utveckla det förebyggande arbetet och för att identifiera barn och elever som blir utsatta återkommande över en längre tid.

- Signal om att elev är utsatt för kränkande handling når mentor, undervisande lärare eller annan personal på skolan.
- Personal, i första hand elevens mentor, skickar anmälan till rektor, eller den rektorn delegerat ansvaret till.
- Mentor ansvarar för att samtal, åtgärder och uppföljning dokumenteras i anvisat dokument, hittas i G-mappen.
- Rektor, eller den rektorn delegerat ansvaret till, anmäler till huvudmannen.
- Ärendet utreds av mentor i samarbete med arbetslag och i vissa fall elevhälsan. Enskilda samtal förs med den som blivit utsatt. Det är då viktigt att eleven känner sig trygg och att eleven känner att personalen tar kränkningen på allvar. Samtal genomförs sedan med den/dem som kränkt.
- Mentor informerar vårdnadshavare.*
- Utredningen dokumenteras. Blanketter finns i G-mappen.
- När utredningen är avslutad skickas denna till rektor, eller den rektorn delegerat ansvaret till.
- Åtgärder följs upp efter en överenskommen tid.
- Även om kränkningen upphört genomförs efter en tid ytterligare ett eller flera uppföljningssamtal med den utsatte, även detta dokumenteras och skickas in.

EHT sammanställer regelbundet anmälningar om kränkande behandling för att kunna upptäcka eventuella mönster och utifrån det tillsammans med elever och personal planera åtgärder.

* Information till vårdnadshavare ska ges i samråd med den utsatta eleven. Hänsyn ska ges till kränkningens omfattning samt elevens ålder och mognad.

Rutin när personal har kränkt barn/elever

Om elev, förälder eller skolans personal upplever att barn/ungdom kränks av anställda hänvisas ärendet till rektor som omgående utreder saken.

Om rektor efter utredning kommer fram till att en kränkande behandling förekommit ska denne kontakta HR Center. Utifrån ärendets art tas det upp för bedömning av eventuella arbetsrättsliga åtgärder.

ATT GÖRA PLANEN KÄND - FÖRANKRING

Eleverna

Vid läsårets start informerar mentorer och undervisande lärare om den aktuella planen för diskriminering och kränkande behandling för samtliga elever på skolan.

Vårdnadshavarna

På föräldramöte i början av läsåret informeras föräldrar om att planen finns och är upprättad. Kort information om innehållet i planen ges under mötet. Planen finns även på skolans hemsida.

Personalen

Vid läsårets start går all personal igenom planen mot diskriminering tillsammans. All personal ska arbeta enligt planen och detta aktivt med eleverna för att göra planen känd.

Bilaga 1

SKL enkäter mjuka faktorer Västra Stenhagenskolan, lå 16/17, siffrorna inom parantes anger kommunens genomsnitt.

Jag känner mig trygg i skolan	88 (93)
Skolarbetet gör mig så nyfiken så jag får lust att lära mer	63 (74)
Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter	74 (87)
Jag vet vad jag ska kunna för att nå målen i de olika ämnena	81 (86)
Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det	87 (94)
Jag får veta hur det går för mig	80 (88)
Mina lärare förväntar sig att jag ska nå målen i alla ämnen	79 (86)

Uppsala kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn av Västra Stenhagenskolan i Uppsala kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala kommun att senast den **16 oktober 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen skickas in till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Uppsala kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Uppsala kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till alla lärare anmäler samtliga händelser där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten till rektorn. Rektorn ska därefter anmäla till huvudmannen. Detta för att huvudmannen ska kunna utreda förhållandena och vidta åtgärder så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och som är fri från kränkande behandling (5 kap. 3 § och 6 kap. 10 § skollagen).

- Se till att utarbeta rutiner som beskriver hur lärare och övrig personal ska agera när det inte råder studiero eller när elever inte följer ordningsreglerna samt se till att alla lärare är införstådda med och följer rutinerna (5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).

Bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som konstaterats vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Tillsynen visar att Västra Stenhagenskolan brister i att säkerställa att alla elever får det särskilda stöd de behöver för de ska ges förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. De konstaterade bristerna inom bedömningsområdet extra anpassningar och särskilt stöd ska ses mot bakgrund av de relativt låga kunskapsresultat som eleverna vid Västra Stenhagenskolan uppvisat under en längre tid.

Vidare visar tillsynen att Västra Stenhagenskolan brister i arbetet med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som är präglad av trygghet och studiero, och som är fri från kränkande behandling. En av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Även om nämnda brister inte bedöms vara genomgående i samtliga klasser är det viktigt att relevanta åtgärder vidtas, särskilt mot bakgrund av att eleverna vid Västra Stenhagenskolan under flera år uppvisat låga kunskapsresultat.

Tillsynen har inte visat annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Det saknas tydliga och fungerande rutiner vid skolenheten för vad som gäller när det genom uppgifter från skolpersonal eller på annat sätt framkommer att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Det finns elever som under en längre tid haft extra anpassningar men som inte uppnår målen i ämnena. Trots att anmälan till rektorn gjorts, har ingen utredning av elevernas behov om särskilt stöd genomförts. Skolinspektionens utredning visar att rektorn inte säkerställer att en utredning genomförs skyndsamt när lärare bedömt att elever vid skolenheten kan vara i behov av särskilt stöd

Av skollagen följer att om det genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av Skolverkets allmänna råd och kommentarer framgår att det är rektorn som ansvarar för att det finns fungerande rutiner på skolenheten för vad som gäller när lärare, övrig skolpersonal, elever eller elevens vårdnadshavare uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn har ett ansvar för att se till att personalen känner till och följer de här rutinerna. Det är viktigt att det kontinuerligt förs en dialog mellan rektorn, lärare och övrig skolpersonal så att rektorn får den information om en elevs eventuella behov av särskilt stöd som hon eller han behöver för att kunna ta sitt ansvar. En elev är i behov av särskilt stöd om hon eller han, trots att skolan gjort extra anpassningar, inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan även handla om att en elev har andra svårigheter i sin skolsituation vilka på sikt kan leda till att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det finns situationer där särskilt stöd behöver ges omgående, utan att först sätta in extra anpassningar. I de fall som lärare eller övrig skolpersonal gör en bedömning att det finns särskilda skäl att anta att det stöd som kan ges i form av extra anpassningar inte skulle vara tillräckligt ska detta, enligt skollagen, anmälas till rektorn, som ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Att uppmärksamma och utreda behov av särskilt stöd

Lärarna liksom representanterna för elevhälsan vid Västra Stenhagenskolan uttalar en enad uppfattning om att extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen många gånger visat sig vara otillräckliga och att det vid skolenheten finns många elever som de bedömer vara i behov av särskilt stöd som inte får det. Detta trots att lärarna uppger sig följa skolenhetens rutiner och anmäler när en lärare bedömer att en elev är i behov av särskilt stöd. Rektorn uttalar en delvis annan uppfattning om att elevernas eventuella behov av stöd vanligen förstås och tillgodoses genom extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Tillsynen visar att arbetsprocessen kring särskilt stöd som regel drar ut på tiden. Flera lärare uppger att de informerat rektorn om att den utdragna processen för vissa elevärenden är problematisk. Även rektorn talar om att utredningar har "dragit ut på tiden", men beskriver samtidigt en uppfattning om att situationen har förbättrats under vårterminen 2017. För att en anmälan om särskilt stöd ska gå vidare till utredning behöver eleven uppvisa vissa stödbehov, enligt rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan. Rektorn uttalar stor tillit till lärarnas förmåga att tillgodose elevernas stödbehov genom extra anpassningar och beskriver att ärenden kan gå tillbaka till

lärarna utan att någon utredning genomförts. Någon utredning behöver inte per automatik göras för att en anmälan har lämnats in, enligt rektorn som även beskriver att lärarna behöver pröva alla extra anpassningar som anges i skolenhetens anmälningsblankett för särskilt stöd innan en utredning blir aktuell. Lärarna instämmer i bilden om att elevärenden kommer tillbaka från rektorn, med besked om att fortsätta med extra anpassningar. Detta trots att de åtgärder som satts in under en längre period inte haft önskvärd effekt enligt lärarna. Beskedet innehåller inte alltid uppgifter om ifall beslut om särskilt stöd har fattats. Ett flertal lärare ger exempel på att de har väntat flera år, någon säger tre år, på en utredning av elevernas behov av särskilt stöd efter det att anmälan gjorts. En lärare återger vid intervjun ett konkret exempel på en elev som inte fått något beslut om särskilt stöd trots att den under en period av flera år inte uppnått kunskapskraven: "Jag anmälde om särskilt stöd för tre år sedan, men eleven har fortfarande extra anpassningar. Jag har verkligen provat alla anpassningar, men de räcker inte till för att eleven ska nå målen. I dagsläget finns inget beslut om särskilt stöd.

Skolinspektionens bedömning är att Västra Stenhagenskolan brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. De konstaterade bristerna inom bedömningsområdet extra anpassningar och särskilt stöd ska ses mot bakgrund av skolans relativt låga kunskapsresultat. Andelen elever som uppnått kunskapskraven för årskurs 9 i svenska, engelska och matematik har sjunkit under en period av sex år. I något ämne har andelen elever som uppnår kunskapskraven i ämnena minskat med tio procentenheter. Vad gäller behörighet till gymnasiet saknar 25 procent av eleverna behörighet till ett yrkesprogram i gymnasieskolan, vilket relativt sett kan betraktas som en hög siffra. Tillsynen visar att avsaknaden av ändamålsenliga rutiner (gällande ansvarsfördelning, tidsaspekter och uppföljning) för anmälan och utredning av särskilt stöd riskerar att få stora konsekvenser på individnivå för elevers kunskapsutveckling, både på kort och lång sikt.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Västra Stenhagenskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna finns skäl att förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Trygghet och studiero

Skolinspektionens bedömning är att skolenheten brister i arbetet med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat följande. En av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Det förebyggande arbetet är centralt. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan (prop. 2009/10:165 s. 319-320).

Av skollagen följer att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska vidare se till att det på enheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Vid Skolinspektionens intervju uttrycker rektorn, samtliga lärare och elever en samstämmig uppfattning om att elevernas trygghet och studiero varierar stort mellan klasserna vid skolenheten. I vissa klasser uppges miljön vara präglad av trygghet och studiero, medan det i andra klasser beskrivs vara "mindre trevligt", enligt en majoritet av lärarna och samtliga elever.

I de klasser som av lärarna och eleverna uppges vara "stökigt" och otryggt händer många incidenter bland elever som betar sig utåtagerande på olika sätt. Det kan då enligt lärarna och eleverna handla om verbala uttryck i form av fula ord, eller om fysiska beteenden som knuffar eller liknande. Vid intervjun beskriver flera elever att det hårda språkbruket har blivit till en jargong bland många elever vid skolan. Vidare uppger eleverna att det finns platser på skolan som de upplever som otrygga, men de säger sig inte vara säkra på att personalen känner till dessa platser. Eleverna uppger att det oftast inte finns personal vid dessa platser och att de flesta incidenterna bland elever händer när någon lärare inte befinner sig i närheten. Enligt lärarna och eleverna genomförs en kartläggning av tryggheten vid skolenheten. Lärarna beskriver att kartläggningen inte alltid leder till några särskilda insatser och ger exempel på en specifik plats i skolan som enligt kartläggningen upplevs som otrygg, men den informationen har enligt lärarna inte lett till några planerade insatser.

Vad gäller studieron så uppger några av eleverna vid intervjun att det ofta saknas studiero i klassrummet: "... ibland är det stökigt och ibland är det kaos i klassrummet. Då kan vi inte koncentrera oss. Folk går runt i rummet och bara skriker. Det är kaos. Så har det varit i flera år, sedan vi var små.". Eleverna talar om att den uteblivna studieron ger dem små möjligheter till koncentration och fokus på skolarbetet. De säger att elever ibland tar tag i situationen själva genom att tysta ner i klassrummet när lärarna inte agerar. Vid tillsynen genomförde Skolinspektionen ett antal observationer. Några, men inte alla, observationer visar på att ett antal studiemiljöer är präglade av en mycket hög ljudnivå med mycket rörelser i klassrummet. Rektorn konkretiserar några generella insatser som genomförts under läsåret i syfte att följa upp och utveckla tryggheten och studieron vid skolenheten, medan de flesta lärarna uttrycker en uppfattning om att dessa insatser är otillräckliga och felriktade.

Tillsynen visar att ordningsreglerna ofta överskrids av eleverna. Det finns enligt eleverna tre ordningsregler som handlar om respekt mot elever, lärare samt skolans lokaler. Dessa regler är enligt eleverna lätta att följa, men de uppger samtidigt att andra elever bryter reglerna med jämna mellanrum. Lärarna ger en identisk bild av det eleverna beskriver och lägger till att "det saknas ett övergripande förhållningssätt för vilka värden denna skola ska utstråla". Av intervjuerna med lärarna framkommer att

ett antal insatser för att skapa studiero och trygghet sätts in på gruppnivå, medan åtgärder på individnivå förbises. De ger exempel på problem som är knutna till enskilda elever där insatser på gruppnivå inte varit tillräckliga för att problemen ska minska eller elimineras. I samband med tillsynen genomförde Skolinspektionen observationer som visar flera exempel på regelöverskridande beteenden bland elever i form av bristande respekt gentemot andra elever och lärare.

Skolinspektionens bedömning är verksamheten vid Västra Stenhagenskolan inte säkerställer trygghet och studiero för eleverna. Vid skolenheten görs en kartläggning av elevernas upplevda trygghet som ger kunskap om otrygga platser men lärarna uppger att resultatet av den kartläggningen inte leder till några särskilda insatser från skolans sida exempelvis i form av rastvakter. En analys av den kartläggningen kan urskilja områden och sammanhang som kan verka otrygga för eleverna. Med grund i den analysen kan därefter lämpliga insatser bestämmas med syfte att förebygga och avvärja identifierade riskområden och problem. Det behöver därutöver finnas en samsyn bland personal över vilka rutiner och åtgärder som kan vara befogade i arbetet med att tillförsäkra eleverna en trygg lärandemiljö som präglas av studiero. Huvudmannen och rektorn måste därför vidta långsiktiga och hållbara åtgärder för att tillförsäkra alla elever vid skolenheten trygghet och studiero.

Rutiner för anmälan och utredning av kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att skolenheten saknar rutiner för hur anmälningsplikten till rektorn ska fullgöras.

Av skollagen följer att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Vid Skolinspektionens intervju med elever i två olika årskurser samt lärare framträder en samstämmig bild av att kränkningar är vanligt förekommande bland eleverna. De uppger att problemen med kränkningar är mer eller mindre isolerat till vissa klasser, medan miljön i andra klasser beskrivs vara god.

Tillsynen visar att lärarna värderar incidenter utifrån kriterier som ligger utanför individens egen uppfattning om en händelse. Uppgifter om kränkande behandling anmäls därigenom inte alltid till rektorn. Lärarna beskriver vid Skolinspektionens intervju en osäkerhet över när och hur de ska agera vid kränkningar, men tillägger att de alltid ingriper i situationer som verkar kritiska för elever. Några elever uttrycker vid intervjun att de flesta lärarna ingriper när de ser att något händer men talar om att flertalet incidenter "sker när lärarna inte är i närheten". De beskriver också en uppfattning om att det inte finns så många vuxna i korridoren, vilket även flera lärare uppger. De anmälningar som rör kränkningar uppges av lärarna vara kraftigt

underrapporterade, medan rektorn beskriver en uppfattning om att antalet ärenden är ett bevis på att anmälningskedjan fungerar och att de återspeglar de faktiska händelser som sker bland elever vid skolenheten.

Skolinspektionens bedömning är att rutinerna för att uppfylla anmälningskyldigheten inte når upp till skollagens krav. Utredningen visar att personalen är osäkra över definitionen och innebörden av begreppet kränkande behandling och när de ska rapportera vidare till rektorn. Skolinspektionen vill särskilt betona att anmälningsplikten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det skall alltså inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Huvudmannen ska därefter skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och vidta åtgärder för att förhindra att kränkande behandling i framtiden.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Uppsala kommun inte uppfyller de krav som ställs i författningarna finns skäl att förelägga kommunen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Uppsala kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Uppsala kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

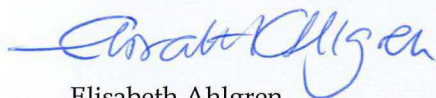
Förutsättningar för lärande och trygghet

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Uppsala kommun uppfyller författningarnas krav inom förutsättningar för lärande och trygghet.

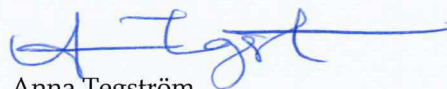
Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Uppsala kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Beslutsfattare

Anna Tegström
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Västra Stenhagenskolan

Fakta om Västra Stenhagenskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Uppsala kommun under våren 2017. Västra Stenhagenskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 18 april 2017 och den 19 maj 2017.

Västra Stenhagenskolan är en F-9 skola i Uppsala kommun och är belägen några kilometer utanför stadens centrum. Skolan leds av en rektor som ansvarar för samtliga årskurser vid skolenheten. Av information på skolans hemsida framgår att rektorn och biträdande rektor ingår i skolledningen.

Vid tillsynstillfället finns 353 elever i Västra Stenhagen från förskoleklass till årskurs 9. Antalet elever i årskurserna varierar mellan 8 och 74.

Måluppfyllelse

Resultat

Årskurs 3

Resultat för elever i årskurs 3 i nationella prov finns redovisade i Skolverkets databas SIRIS för läsåret 2015/2016. Variationen mellan andel elever som uppnått kravnivån i de olika delproven är stor, framförallt i ämnet svenska. I det delprov som testar enskilt textsamtal har 82 % uppnått kravnivån (andelen elever för riket totalt sett är 97,2%). I ämnet matematik är andelen elever som uppnått kravnivån i de olika delproven något högre eller i paritet med riket.

Årskurs 6

Betygen för eleverna i årskurs 6 är i paritet med, eller över, andra skolenheter i kommunen. Det ämne som på något sätt avviker är matematik där flickorna haft en positiv utveckling i betyg. Deras resultat har stigit från 4 till 12 poäng på ett år, medan pojkarnas betygspoäng har sjunkit från 12 till 8,5 poäng mellan 2015 och 2016.

Årskurs 9

Genomsnittligt meritvärde i slutbetyg för flickorna var under läsåret 2015/2016 215 poäng, medan siffran för samtliga huvudmän i Uppsala kommun var 254 poäng. För pojkarna var det genomsnittliga meritvärdet 169, medan meritvärdet för samtliga huvudmän var 211.

När det gäller behörighet till yrkesprogram är 77 % av flickorna behöriga till dessa, medan siffran för samtliga huvudmän i Uppsala kommun är 91 %. 67 % av pojkarna är behöriga till yrkesprogram. Siffran för samtliga huvudmän i Uppsala kommun är 76 %.

Officiell statistik visar att 65 % av flickorna har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, medan siffran för samtliga huvudmän i Uppsala kommun är 84 %. 64 % av pojkarna har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, vilket är i paritet med samtliga huvudmän i Uppsala kommun.

Vid en jämförelse av betygsresultat över tid visar statistik att andel elever som uppnått kravnivån i svenska som andraspråk, engelska och matematik har sjunkit över tid. I svenska som andraspråk var andelen elever som uppnått kravnivån år 2012 88 %, medan andelen var 50 % år 2015. Andelen elever som uppnått kraven i engelska var år 2009 97 % vilket sjönk till 89 % år 2015. I matematik uppnådde 99 % av eleverna kraven år 2009, vilket sjönk till 88 % år 2015. Andelen elever som uppnått kraven i svenska har också sjunkit mellan undersökningsåren, men minskningen är inte lika stor, från 99 % år 2009 till 96 % år 2015.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 5 finns tre frågeområden som utmärker sig i negativ bemärkelse. Tre av dessa områden rör trygghet, studiero och kränkande behandling. Värdena inom trygghet, studiero och kränkande behandling har ett genomsnittligt värde på 4,6 medan värdet för samtliga medverkande skolenheter är 6. Resultatet av elevenkäten för elever i årskurs 9 är högre än genomsnittet för Uppsala kommun och samtliga medverkande enheter.

I Skolinspektionens enkät för vårdnadshavare som genomfördes hösten 2016 är resultaten något, men inte väsentligt, lägre på flertalet frågeområden än i Uppsala kommun och samtliga medverkande skolenheter. Dessa områden handlar om trygghet, kränkningar samt elevhälsa.

På grund av för få svarande finns det inte något resultat av personalenkäten.